

ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ ЗАКОНА О СИСТЕМУ ПЛАТА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

Поштовани,

Програмом јавне расправе о Нацрту закона о систему плата запослених у јавном сектору одређено да ће се јавна расправа спровести тако што ће се предлози, сугестије, иницијативе и коментари доставити на електронску адресу: reformauprave@mduls.gov.rs или писаним путем Министарству државне управе и локалне самоуправе, а да ће по окончању поступка јавне расправе Министарство државне управе и локалне самоуправе анализирати све сугестије учесника у јавној расправи и сачинити извештај о спроведеној јавној расправи. Са жаљењем констатујемо да предвиђени рок за достављање примедби, предлога, сугестија и сл., као и начин спровођења јавне расправе нису примерени значају и последицама које ће овај системски закон, уколико буде усвојен, имати на радноправни статус и материјални положај запослених у јавном сектору.

Суштина јавне расправе, која подразумева изношење и суочавање различитих ставова ради постизања најбољег могућег решења путем компромиса, је оваквим поступањем обесмишљена, иако је одржавање јавне расправе на начин како је то одређено Програмом јавне расправе формално задовољило услов „одржане јавне расправе“.

Међутим, у уверењу да све стране у овој „расправи“ делају у интересу струке, владавине права и демократије, настојимо да на овај начин укажемо на разлоге правне и фактичке неваљаности појединих одредби предложеног Нацрта Закона о систему плата запослених у јавном сектору.

Пре свега, сматрамо да је нужно прецизирати члан 1. Нацрта закона и то:

став 2 – тако што ће се након речи "државне органе," додати речи "правосудне органе", тако да би гласило:

"Јавни сектор, у смислу овог закона, обухвата државне органе, **правосудне органе**, органе аутономне покрајине, органе јединица локалне самоуправе, друге органе и организације које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе осим јавних предузећа и привредних друштава, јавне агенције, организације на које се примењују прописи о јавним агенцијама, јавне службе које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно из доприноса за обавезно социјално осигурање и организације обавезног социјалног осигурања.

став 3 – тако што ће се након тачке (1), додати тачка (2) "судијски и тужилачки помоћници и судско особље и особље у јавним тужилаштвима", док би досадашња тачка (2) постала тачка (3) и тако надаље, тако да би гласио:

"Запослени у јавном сектору, у смислу овог закона, јесу:

(1) државни службеници и намештеници у државним органима;

(2) *судијски и тужилачки помоћници, судско особље и особље у јавним тужилаштвима;*

(3) полицијски службеници и лица у радном односу у другим органима на које се примењују прописи о полицијским службеницима;

(4) службеници и намештеници у органима аутономне покрајине и јединици локалне самоуправе;

(5) лица у радном односу у другим органима и организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе а на које се примењују прописи о државним службеницима, односно прописи о радним односима у аутономној покрајини и јединици локалне самоуправе у складу са законом;

(6) лица у радном односу у јавним агенцијама и организацијама на које се примењују прописи о јавним агенцијама;

(7) лица у радном односу у јавним службама које се финасирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно из доприноса за обавезно социјално осигурање;

(8) лица у радном односу у организацијама обавезног социјалног осигурања;

(9) лица у радном односу у другим органима и организацијама које је основала Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, осим у Војсци Србије и јавним предузећима и привредним друштвима."

Надаље, у том смислу предлажемо и прецизирање члана 10. Нацрта закона и то:

став 4 – тако што ће се након става 3., додати став 4. - "Изузетно од става 1. овог члана, радна места и звања запослених у судовима, односно јавним тужилаштвима утврђују се посебним законима којима је регулисан положај судијских и тужилачких помоћника, судског особља и особља у тужилаштвима, као и актима о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места које доноси Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца, као и судови и јавна тужилаштва.", док би досадашњи ставови 4. и 5. постали ставови 5. и 6., тако да би члан 10. гласио:

"Радна места запослених у јавном сектору, односно звања у којима се обављају послови радног места, ближи садржај (шифра, назив, захтевана стручна спрема, односно образовање, знања и радно искуство потребно за обављање послова и задатака радног места, односно стицање звања и општи/типични опис послова и задатака радног места), начин њиховог организовања, начин увођења и брисања или измене елемената радних места, односно звања и

њихово разврставање у групе и подгрупе утврђује се актом Владе (у даљем тексту: Каталог).

Радна места, односно звања у Каталогу деле се на:

- 1) радна места/звања у државним, органима аутономне покрајине и органима јединица локалне самоуправе;
- 2) радна места у здравству;
- 3) радна места у социјалној заштити;
- 4) радна места у просвети;
- 5) радна места у култури;
- 6) радна места у спорту;
- 7) генеричка радна места.

Изузетно од става 1.овог члана, радна места, односно звања запослених у органима у чијем су делокругу безбедоносни и обавештајни послови утврђују се актима о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места тих органа, осим ако законом није другачије одређено.

Изузетно од става 1. овог члана, радна места и звања запослених у судовима, односно јавним тужилаштвима, утврђују се посебним законима којима је регулисан положај судијских и тужилачких помоћника, судског особља и особља у тужилаштвима, као и актима о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места које доноси Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца, судови и јавна тужилаштва.

Радна места, односно звања полицијских службеника утврђују се актом Владе у складу са законом којим се уређује положај полицијских службеника.

Генеричка радна места из става 2. тачка 7) овог члана, јесу радна места на којима се обављају стручни, административни и технички послови у јавном сектору, који су, по својој природи, истоврсни и који служе за подршку у извршавању послова основне делатности, односно послова којима се обезбеђује извршавање утврђених надлежности и делокруга или делатности у јавном сектору и која се појављују у свим облицима организовања послова у јавном сектору."

У вези са тим, предлагемо да се у **члану 9.** такође изврше одговарајуће измене и то:

став 4 – тако што ће се након става 3, додаје став 4 који гласи: "Одредбе овог члана се не односе на запослене у правосудним органима, за које се висина и распон коефицијената утврђују на основу посебних закона.", па би текст члана 9 Нацрта закона гласио:

"Висина коефицијента одређује се према платном разреду у које је разврстано радно место, односно звање.

Распон коефицијента првог и последњег платног разреда износи 1:7,50.

Коефицијенти платних разреда утврђује се актом Владе.

Одредбе овог члана се не односе на запослене у правосудним органима, за које се

висина и распон коефицијената утврђују на основу посебних закона."

На крају, ради заокруживања предложених измена, сматрамо да је неопходно после **члана 12.** додати члан 12а. који који гласи:

"Одредбе чланова 11. и 12. овог закона се не примењују у односу на запослене у правосудним органима, за које се радна места, односно звања, платни разреди и разврставање радних места у платне разреде, као и критеријуми за вредновање послова утврђују посебним законима."

Образложење

Поједине одредбе Нацрта закона о систему плата запослених у јавном сектору су у супротности са одредбама Устава. Наиме, тај закон не препознаје запослене у правосудним органима (судовима и јавним тужилаштвима) као засебну *suī generis* категорију запослених у јавном сектору. Међутим, Устав Републике Србије, као и сет тзв. "правосудних закона" јасно одваја **групу правосудних органа** од осталих државних органа, како по карактеру, тако и по врсти, садржини и обиму послова; звањима запослених; њиховом напредовању; те радноправном положају и дисциплинској одговорности.

Тако је, одредбама члана 4 Устава Републике Србије прописано да се у Републици Србији власт дели на законодавну, извршну и судску, при чему је судска власт посебна и независна грана власти, док су јавна тужилаштва самостални државни органи, који по надлежности и природи послова спадају у правосудне органе.

Надаље:

- Законом о судијама уређена су начела везана за обављање судијске функције, положај судије, избор и престанак судијске функције, функције судије поротника и председника суда и дисциплинска одговорност судија;
- Законом о Високом савету судства је уређен положај, надлежност, организација и начин рада Високог савета судства, услови и поступак за избор изборних чланова Савета, трајање мандата и престанак њихове функције и обезбеђење услова и средстава за рад Савета.
- Законом о Државном већу тужилаца је уређен положај, надлежност, организација и начин рада Државног већа тужилаца (у даљем тексту: Државног већа), услови и поступак за избор изборних чланова Државног већа, трајање мандата и престанак њихове функције и обезбеђење услова и средстава за рад Државног већа.
- Законом о седиштима и подручјима судова и тужилаштва уређено је који судови и тужилаштва постоје у Републици Србији, њихова седишта и подручја на којима врше надлежност, те су одређена одељења Вишег прекршајног суда и Управног суда и подручја на којима врше надлежност.
- Законом о уређењу судова уређена су начела судске власти, спољашње и унутрашње уређење судова, надлежност судова, **састав, број и правила везана за судско особље, правосудна управа, обезбеђење суда** и средства за рад суда (чланови 55а, 56, и од 57 до 69 и др. тог закона);
- Законом о јавним тужилаштвима уређен је како организација и надлежност јавних тужилаштва, услови и поступак за избор и престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, права и дужности јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, вредновање рада јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, напредовање и дисциплинска одговорност јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, обављање послова правосудне управе и тужилачке управе у

јавним тужилаштвима, обезбеђивање средстава за рад јавних тужилаштава и друга питања од значаја за рад јавних тужилаштава, тако и **особље у јавном тужилаштву, начин одређивања броја особља у јавном тужилаштву** итд (члан 117., па надаље тог закона).

- Законом о правосудној академији уређен је њен статус, делатност, органи управљања и финансирања, као и почетна и стална обука судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, **обука судијских и тужилачких помоћника и приправника и обука судског и тужилачког особља;**

- Законом о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору прописано је да ће одређивање максималног броја запослених у судовима и јавним тужилаштвима од 01.06.2016.године бити вршено у складу са прописима из области правосуђа (члана 4. став 5. тог закона).

Осим тога, посебно указујемо да је одредбама Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Сл. Гласник РС 101/13"), прописано да надлежности Министарства правде из домена правосудне управе и то чланова 57. став 3, 70. ставови 2, 4. и 5, 74. став 2. и 75. став 1, од 1. јуна 2016. године преузима Високи савет судства, док надлежности тог министарства прописане у члановима 83. и 84, престају од 1. јуна 2016.године. Такође, Високи савет судства од 1. јуна 2016. године преузима од министарства надлежног за правосуђе: права, обавезе, предмете и архиву који су потребни за вршење преузетих послова, као и државне службенике и намештенике у министарству надлежном за правосуђе који раде на пословима из преузетог делокруга, чиме се органи извршне власти у потпуности искључују из регулације свега што има везе са правосуђем. На крају, треба имати у виду и овлашћења јавних тужилаца у регулисању питања везаних за правосудну управу и радноправни положај запослених у тужилаштвима, а у складу са одредбама законских и подзаконских аката који ближе уређују ту област.

Стога је евидентно да се запослени у правосудним органима на које се односе напред наведене законске одредбе, због специфичности области у којој раде и посебности послова које обављају, не могу уподобити са неком од групација запослених у јавном сектору, нити се могу просто сврстати у запослене у државним органима на које се примењују потпуно други прописи - Закон о влади, Закон о министарствима, Закон о државној управи итд..

Самим тим је и у Нацрту закона о платама запослених у јавном сектору неопходно ову групу издвојити као засебну, тако што ће се **у члану 1.** Нацрта закона о платама у јавном сектору, **прво ставу 2.** и формално навести правосудни органи као посебна врста органа у оквиру ширег скупа који представља јавни сектор, а да се потом у ставу 3. изврши и додатно прецизирање на који део запослених у правосудним органима се односи предложено законско решење, тако што ће се запослени у правосудним органима одредити у посебну тачку **става 3.** (као што је то учињено у односу на запослене у полицији, јавним агенцијама итд.). Притом је управо на том месту потребно извршити и јасно прецизирање засебних група запослених у правосуђу – судијски и тужилачки помоћници, судско особље и особље у јавним тужилаштвима.

Даље, када се одредбе **члана 10., као и одредбе чланова 9. и 12.** предметног нацрта шире сагледају, евидентно је да се тим одредбама Влади Републике Србије, као органу извршне власти, дају надлежности законодавног карактера - да својим актом, "Каталогом", одређује и прописује и радна места за запослене у правосудним органима, додајући стручну спрему, образовање, потребно радно искуство, задатке радног места итд., уз дискреционо право да радна места према свом мишљењу брише, мења елементе радног места, звања разврстава у групу, подгрупу, као и да утврђује коефицијенте платних разреда за свако радно место. Тиме се део судске власти, која је по Уставу и законима засебна и независна, фактички ставља под директну

контролу и мониторинг извршне власти, а да заузврат не постоји никакав реципроцитет, што у битном нарушава начено поделе и једнакости грана власти. Ове одредбе су у колизији са најновијим изменама сета правосудних закона, који ингеренције у овом домену додељују Високом савету судства почев од 01.06.2016.године, па се поставља питање сврсисходности важења закона у времену од шест месеци. Ово се односи и на запослене у јавним тужилаштвима, јер би се остављањем на снагу одредби напред наведених чланова у битном умањила њихова Уставом и законом зајемчена самосталност.

Састав судског особља, опис послова и звања управитеља суда, секретара суда и тужилаштва, судијских и тужилачких помоћника, судских саветника и приправника у суду и јавном тужилаштву, као и судског и тужилачког особља запосленог на административним, техничким, рачуноводственим, информационим и осталим пратећим пословима значајним за вршење правосудне власти, потпуно је другачије у односу на опис послова који је утврђен Нацртом каталога. Сложени послови које ова категорија запослених обавља, захтевају посебну обуку, знање, вештине, нарочито имајући у виду широку надлежност појединих судова попут Врховног касационог суда, Управног суда, апелационих судова, привредних судова и тако даље. У прилог томе да се ради о категорији запослених коју треба издвојити у односу на остале запослене у државној управи јесте чињеница да о правима и обавезама из радног односа судског особља решава жалбена комисија судова, као и то да сложеност послова које обављају та лица захтева посебну обуку која се врши у оквиру Правосудне академије. Зато, запослене у судовима и тужилаштвима треба изузети из јавног сектора у смислу овог закона, јер судови и тужилаштва нису државна управа и не могу се ни по чему уподобљавати - ни у пословима, ни у звањима, ни у знањима и вештинама.

Притом, треба посебно издвојити категорију из које правосуђе (судови и тужилаштва) црпе своје људске ресурсе - **судијске и тужилачке помоћнике**, које Каталог звања по новом закону, категорише у сараднике, више сараднике и саветнике у судовима и тужилаштвима. Њихов опис послова је одређен посебним одредбама Закона о уређењу судова и Закона о јавним тужилаштвима. **Притом су и процесним законима, судијским и тужилачким помоћницима дата посебна овлашћења на основу којих они предузимају конкретне радње у поступцима (одређене врсте поступака воде потпуно самостално).** Када се све то има у виду, посебно озбиљност, тежина и одговорност послова које судијски и тужилачки помоћници обављају, јасно је да се њихови послови не могу уподобити са пословима који су садржани у каталогу за радна места и звања у државним органима, органима аутономне покрајине и органима јединица локалне самоуправе. Ово посебно имајући у виду тежину и сложеност послова у правосудним органима, као и чињеницу да радна места судијских и тужилачких помоћника у различитим судовима и тужилаштвима захтевају више радног искуства, знања у струци и додатног усавршавања у односу на запослене у државној управи, а што је додатно наглашено интенцијом Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018.године, да радна места судијских и тужилачких помоћника постану и каријерна, што подразумева како много већу одговорност, тако и да је то професија сама за себе.

С обзиром на све што је наведено, послови судијских и тужилачких помоћника и осталог судског особља не могу бити уподобљени са пословима које обављају запослени у осталим државним органима, већ се морају издвојити као специфични послови чији ће опис, услови за заснивање радног односа, права на плату, додатка на плату и накнаде, као и мерила и критеријуми вредновања рада бити уређени посебним законима, како је то предвиђено у нашем предлогу измена Нацрта закона, како би се у потпуности изградио стручан и ефикасан систем као интегрални део посебне и независне судске гране власти и осталих самосталних

правосудних органа, пре свега јавних тужилаштава. То је у складу са стратешким циљевима Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. године и Акционим планом за спровођење националне стратегије, те Акционим планом за отварање Поглавља 23, који у сваком сегменту посебан значај придају независности и самосталности правосудних органа. Акциони план за спровођење стратегије реформе правосуђа за период од 2013-2018.године, између осталог прописује предузимање законодавних мера и активности којима ће се унапредити законодавни оквир, како би се домаћи прописи у области правосуђа у потпуности ускладили са међународним и европским стандардима и унапредили рад правосудних органа у смислу јачања, независности, непристрасности, професионализма, ефикасности правосудног система.

Стога предлажемо да се усвоје напред наведени предлози измена Нацрта закона о платама како не би били доведени у питање стратешки циљеви реформе правосуђа.

У Београду 10.11.2015.године

С поштовањем,

за Асоцијацију правосудних саветника Србије

Председник Председништва Жак Павловић
члан Председништва Нада Ђорђевић

asocijaciapss@gmail.com